

# PRAVICA

## Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Siar trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.00, za četrt leta Din 15.00, za pol leta Din 30.00; za inozemstvo Din 7.00 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

### V narodno gospodarstvo moralna načela.

Zelo veliko pišemo o narodnem gospodarstvu. In je prav tako ali še točneje izraženo, prav bi bilo, če bi imeli kakšno narodno gospodarstvo. Narodno gospodarstvo bi moralo iti v tej smeri, da bi služilo koristim celokupnega naroda, to je, narodno gospodarstvo bi moralo vpoštevati moralna načela. V današnji družbi pa pomeni narodno gospodarstvo kapitalistično gospodarstvo, ker se razvija le pod vidikom, da bi ohranilo sedanji kapitalistični družabni red in ga čim bolj utrdilo. Nazoren zglede kapitalističnega gospodarstva nam nudi slika na delovnem trgu.

Moralna načela zahtevajo za delavca pošteno plačo in pošten delovni čas. Pod pošteno plačo razumemo pod normalnimi okoliščinami ono vsoto, s katero si more nabaviti delavec sredstva, ki mu omogočajo, da more še nadalje delati in zadostiti potrebam, ki jih ima kot človek.

Če govorimo o poštenem delovnem času, imamo pred očmi tako dobo, v kateri izrablja delavec v produktivnem delu svoje moči, vendar pa ne v toliki meri, da bi ga onesposobljevalo za nadaljnje jutrišnje delo pod enakimi pogoji.

Kako je pa v resnici?

V smislu principov današnjega narodnega gospodarstva je pravična mezza in pravični delovni čas oni, kateri se določi potom konkurence na svobodnem trgu med podjetnikom in delavcem. Po tej pogodbi preda delavec kapitalistu svojo delovno silo; od te sile mu ostane samo toliko, da more naslednji dan zopet na isti način služiti kapitalistu.

Za to svoje delo pa prejme delavec od kapitalista samo toliko in nič več na hrani in drugih potrebščinah, da more opravljati isto delo vsak dan. Zelo čudna pravičnost! Po nauku narodne ekonomije je torej odvisna mezza in delo od konkurence. Sprejemljiv bi bil ta nauk kolikor toliko, če bi obe stranki sklepali pogodbo pod istimi pogoji. V resnici so pa pogoji popolnoma različni. Če se ne more kapitalist pogoditi z delavcem, lahko čaka. Delavec nasprotno ne more čakati. Kajti on ima edino svojo mezdo, od katere more živeti in mora na delo pod najtežjimi pogoji. Najhujši zaveznik kapitalista je glad. Pa kljub temu govore meščanski ekonomisti in drugi izobraženci, n. pr. šef inspekcije dela, da je tako stanje v redu.

Pa pravičnost, kakor jo pojmuje meščanska družba, gre še dalje. Uporaba mehaničnih sil in gospodarske razmere ustvarjajo velik kader brezposelnih, in sicer v toliki meri, da je ta kader vedno višji. Ta brezposelna masa tvori kapitalu industrijsko rezervo, s katero poljubno razpolaga. Če je konjunktura slaba, lahko od glada pogine. Kapitalist ne trpi v nobenem slučaju. Potom te brezposelne armade ima kapitalist strašno orožje v rokah, on je v položaju, da vsak čas zniža mezde. Kapitalist sklepa okoli delavčevih nog verige iz lastnega mesa. Taka je pravičnost v pojmovanju narodnega gospodarstva sedanje družbe.

Preiščimo natančneje, odkod so te pravične mezze, katere daje kapitalist!

Kapital ni nič drugega, kakor nako-pičeni sadovi dela. Iz tega sledi, da so mezde delavcev izplačane iz dela. Torej delavec je plačan s svojim lastnim delom. Če bi se določevala plača na podlagi resnične pravičnosti, bi moral obstojati zaslužek iz vseh donosov delavčevega dela. V resnici pa zaseže kapitalist njegove donose in delavec dobi le

### Uredba

#### o posredovanju dela, dajanju neposredne podpore nezaposlenim delavcem in dajanju cenjenih posojil za gradbe delavskih stanovanj.

Naš minister za socialno politiko dr. Gosar je predložil te dni finančnemu odboru navedeno uredbo, ki je bila sprejeta z 18:10 glasovom. S to uredbo in z zbranim fondom se je ustvarila zdrava baza za institucije, ki sedaj ne bodo več odvisne od večjih ali manjših zneskov, ki jih je državni budžet zanje predvideval ali pa tudi ne.

Motivno poročilo povdarja do sedaj nezadovoljivo skrb države za socialne institucije, ki se kaže v tem, da so se z budžetom reducirali krediti za podpore nezaposlenim delavcem od 1.000.000 leta 1922 na 150.000 Din leta 1927-28. Izdatki za borze dela pa so se v zadnjem proračunu celo popolnoma črtali (in to kljub temu, da je naša država z washingtonskimi konvencijami prevzela nase dolžnost, da ustanavlja posredovalnice za delo).

Ker se je že takrat (l. 1922) predvidevalo, da se bo razvijalo vedno na slabše, je ministrstvo za socialno politiko vneslo v finančni zakon za l. 1922/23 čl. 110, ki odreja pobiranje prispevkov za borze dela. Te prispevke zbirajo Uradi za zavarovanje delavcev in koncem leta 1926. je zbrani denar dosegel lepo vsoto 31.983.708 Din.

Da izvede sedaj svoj lepi načrt, je minister dr. Gosar s čl. 281 fin. zakona za l. 1927/28. dobil pooblastilo, na podlagi katerega je izdelal projekt uredbe, ki obsega:

1. ustanovitev definitivnih posredovalnic za delo;
2. zagotavljanje najnujnejše podpore brezposelnim delavcem in
3. dajanje cenjenih posojil za graditev delavskih stanovanj.

#### I.

##### Posredovalnice za delo.

Glede posredovalnic določa nova uredba, da se osnujejo na sedežih Delavskih zbornic »javne borze dela« z osrednjo borzo dela v Beogradu, ki naj bo njihova centrala. Te posredovalnice bodo imele isti teritorialni obseg kot ga imajo delavske zbornice. Uredba dopušča, da se v važnejših industrijskih centrih osnujejo podružnice teh posredovalnic. Bivše borze dela se prevzamejo v središčih delavskih zbornic kot javne borze dela, drugod pa kot njihove podružnice.

(Naloga javnih borz dela je, da izravnajo ponudbo in povpraševanje delovne moči na delovnem trgu, da podpirajo brezposelnost, da posredujejo za delo potom Izeljenskega komisarijata ali inozemskih ustanov za posredovanje dela in da vodijo ter objavljajo statistiko.)

toliko — od svojega lastnega dela — kolikor nujno potrebuje za prehrano in druge malenkosti. Končni rezultat tega, po pojmovanju narodne ekonomije pravičnega konkurenčnega boja je ta, da se kopičijo donosi dela v rokah tistih, ki nič ne delajo. S tem prilasčenim bogastvom deluje kapitalist z vso silo na to, da bi ostala gospodarska načela pravičnosti do konca sveta in da bi zaslužnil tej pravičnosti vse tiste, ki ustvarjajo s svojim delom vse dobrine tega sveta.

Naš cilj mora biti: Za pošteno delo, poštena plača. Tega pa toliko časa ne bo, dokler ne bodo postavljena gospodarska načela na moralno podlago. To bo pa šele tedaj, ko bo ustvarilo delovno ljudstvo novo, pošteno, resnično, ne laži krščansko družbo. To bo pa mogoče le trdno organiziranemu delavstvu. — Vsled tega pomeni poziv v organizacije, poziv na ustvarjanje poštene, pravične — naše družbe.

Javne borze dela izvršujejo svoje posle brezplačno in nepristransko. Imajo prvenstveno pravico pri posredovanju, morejo pa si pomagati tudi s posredovalnicami, osnovanimi od občin, javnih korporacij, podpornih in dobrodelnih društev ter delavskih organizacij in jim dajati subvencij, ako odgovarjajo pogojem, ki jih stavlja ta uredba. Organizacija borz dela je osnovana na principu samouprave pod nadzorstvom državne in oblastne uprave. Princip samouprave je naglašen s tem, da so delavske in delodajalske organizacije zastopane tako v centralnem kot v upravnih odborih borz dela in v poedinih ravnateljstvih. (Državnim in samoupravnim oblastem je zagotovljena kontrola s tem, da so predsedniki centralnega odbora, upravnih odborov in ravnateljstev državni uradniki, a predstavniki oblastnih odborov so člani upravnih odborov borz in s tem, da minister socialne politike potrjuje člane samoupravnih organov borz dela). Samoupravni organi borz dela so: Centralni odbor v Beogradu in upravni odbori posameznih borz, ki obstojajo iz sedem oseb: enega za državnega uradnika, ki ga na predlog velikega župana določi minister socialne politike, kot predsednika, dva predstavnika Delavske zbornice, dva predstavnika oblastnega odbora in dva predstavnika Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Potrjuje jih minister za socialno politiko. Ako katera korporacija ne določi svojih članov, jih postavi minister socialne politike. Članstvo upravnih odborov je častno. Mandat traja tri leta. V onih Delavskih zbornicah, ki nimajo dvetretjinske večine, pripada mesto drugega predstavnika zastopniku druge najjačje skupine. (Centralni odbor daje splošne direktive s sodelovanjem ministrstva socialne politike in razdeljuje kredite po predpisih uredbe. Upravni odbori dajejo navodila za zmanjšanje brezposelnosti in pomoč brezposelnih, nadzirajo poslovanje borz dela in njihovih podružnic v svojem področju, sestavljajo proračune in potrjujejo tromesečne kredite borzam v okviru odobrenega letnega proračuna. Ravno tako spada v njihovo kompetenco nameščenje uradnikov. Izvršilni organ upravnega odbora pa je ravnateljstvo, ki ga tvorijo: predsednik upravnega odbora in po en predstavnik Delavske zbornice in oblastnega odbora). Tudi samoupravne korporacije, ki z rednimi subvencijami podpirajo javne borze dela, morejo biti zastopane v upravnih odborih oziroma ravnateljstvih dotičnih borz. Upravni odbori so torej neposredni nadzorovalni organi borz dela, v vprašanih posojil pa so tudi posvetovalni organi ministra socialne politike.

Centralni odbor za posredovanje dela ima sedež v Beogradu in je vrhovni organ za posredovanje dela v državi. (Tvorijo ga: delegat ministrstva socialne politike kot predsednik, predstavnik Centralnega sekretariata delavskih zbornic in predstavnik Zveze industrijalcev. Centralni odbor ima nalogo, da gleda, da Osrednji urad za zavarovanje delavcev vse prispevke za borze dela pravočasno vlaga pri Državni hipotekarni banki, da potrjuje letni proračun posameznih borz dela v mejah zneskov, zbranih v njihovem teritoriju za borze dela in da kontrolira uporabo odobrenih kreditov ter poslovanje javnih borz dela.)

Osrednja borza dela fungira kot pomožni administrativni organ Centralnega odbora in ima tudi važne naloge: da znanstveno obdeluje vprašanje posredovanja in na podlagi dobljenih skušenj organizira posamezne panoge posredo-

vanja, da vodi centralno statistiko, gibanja delovne sile v državi, da skrbi za zaščito domačega delavstva v inozemstvu in da vzdržuje zveze z Mednarodnim birojem dela v Ženevi in s sličnimi institucijami v inostranstvu.

Delo javnih borz dela je zasigurano s posebnim fondom za posredovanje dela in neposredne podpore brezposelnim delavcem. (Dalje.)

### Po svetu.

Pretekli teden se je začela v Ženevi konferenca za razorožitev, ki je obrnila zanimanje vse zunanje politike nase. Tako je stopil jugoslovanski, francoski in italijanski spor precej v ozadje. Zanimanje za Ženevo pa je veliko predvsem radi — Rusov. Kadar se prikažejo ti s svojo delegacijo na kaki konferenci, je vedno ves svet pokonci in poslušaj, kaj bodo govorili ti »boljševiki«. Tudi sedaj so govorili Rusi čisto po svoje, kar čudno se je slišalo to v tisti znani stekleni verandi v Ženevi, kjer se vedno sestajajo diplomatje in sklepajo. Treba porušiti trdnjave, razbiti kanone, potopiti vse vojne ladje, pri korenini zabraniti oboroževanje. Litvinov je govoril in vse ga je poslušalo, eni bolj pozorno, drugi manj. S svojim nastopom so postali Rusi središče zanimanja. Litvinov konferira z Briandom, Chamberlainom in Stresemannom. Angleži, Francozi, Amerikanci vedno bolj prihajajo do spoznanja, da se brez Rusije ne da narediti sploh ničesar količkaj trdnega. Rusija in Nemčija bi vsak hip radi rekli — ne, a ni — denarja. Nemci ga rabijo, Rusi pa še bolj, ker so Rusiji odpovedali Angleži kredite kar a limine, jih je dobila Rusija v Ameriki. In sedaj ta zavist med angleškimi in ameriškimi bankirji, ki dejansko vodijo zunanjo politiko. Angleški denarni magnetje so takoj po znanem izgonu ruske trgovske družbe iz Londona in prekinjenju stikov med Londonom in Moskvo, povedali svoje, da jim to nikakor ni prav. Pa tudi notranji položaj Anglije same, brezposelnost, nezaposelnost industrije zahteva, da se z Rusijo ne prička, ker je le-ta bila do tedaj in je gotovo v normalnih razmerah najboljša odjemalka Anglije. Enako pa je tudi s Francijo in Ameriko. Zato vse sili k Litvinovu, ki se zdi kot kak stari ruski stric, ki počasi pa gotovo daje zapadnim diplomatom sedaj po Čičerinu, sedaj po Litvinovu lekcijo za lekcijo. — V ruski komunistični stranki se bijejo veliki boji. Na eni strani Stalin, ki ima v rokah vladu, na drugi pa stari Trocki in Zinovjev. Rek, ni vlade brez opozicije, velja tudi za Rusijo. Trocki očita vladi, da je zavrgla pravi komunizem, da se je poburžujila, da je doživela polom svoje politike na vzhodu in na zapadu. Trockija bodo menda izgnali iz Rusije. — Stari spor radi mesta Vilne med Poljsko, kjer je diktator maršal Pilsudski in Litavsko, kjer je tudi diktatura pod Voldemarom, se je zopet poostрил in se z obeh strani grozi z vojno. — V Romuniji še vedno ni gotovo, kako bo. Zaenkrat je še na vladi Bratianov brat Vintila, pa nič kaj siguren. Zdi se, da ima kraljevski gerentski svet svojo politiko. Pristaši Karla so močni.

### Orjaški mezdni boji v Nemčiji.

Zveza tekstilnih podjetij na desnem bregu Rena je z enim samim sklepom izprla nad 55.000 tekstilnih delavcev. Vzrok boja je to, da so delavci oziroma strokovne organizacije zahtevale zvišanje plač. Delodajalci pa so izjavili, da se razgovarjajo o povišanju plač le tedaj, ako pristanejo delavci na podaljšanje delovnega časa. Pogajanja so se takoj razbila. Da bi se izognili delodajalci tega, da bi se štrajkalo le po nekaterih podjetjih, so



sklenili, da se izpre vse delavstvo tekstilne industrije na desnem bregu Rena.

Še večji boji pa se bjejo v tobačni industriji. Plače so v tej panogi nemške industrije izmed vseh najnižje. Vsled tega je prišlo v več krajih do mezdnih gibanj. Končno so po nekod stopili delavci v stavko in izjavili, da tarifne pogodbe zanje ne veljajo več. Bile so to socialistične strokovne organizacije po posameznih krajih. Obe osrednji strokovni zvezi tobačnega delavstva tega koraka nista odobrili in sta tudi razglasili, da ne bosta dajali stavkujočim nobenih podpor. Kljub temu pravilnemu postopanju obeh central, ki bi moralo biti za delodajalce obeh central, ki bi moralo biti za delodajalce edino merodajno, so ti sklenili, da izpro vse delavstvo v tobačni industriji. Prizadetih je s tem okoli 120.000 delavcev. Članov krščanske strokovne organizacije je med tem 23.000, ravno toliko pa tudi socialistične strokovne organizacije. Vsi drugi so neorganizirani.

V petek, 2. decembra je po tri dni trajajočih medsebojnih pogajanj prišlo

do poravnave. Pogajanja je vodilo delavsko ministrstvo. Sporazumno, kolikor se pri tem seveda sploh more priti do res pravega sporazuma, so bili sprejeti sledeči sklepi:

1. Dosedaj veljavna tarifna pogodba ne velja kot se glasi do 31. marca 1928, ampak samo do 1. marca.

1. marca 1928 se povišajo plače za 12 odstotkov.

3. Delovni čas velja kot nepretrgan; torej se dela nepretrgano 8 ur na dan.

V obeh slučajih so boje naravnost frivolno zakrivali podjetniki menda nalašč, ker hočejo strokovno organizacijo razbiti.

Ta velika gibanja nam povedo mnogo. Dokazujejo nam, da imajo podjetniške organizacije veliko moč in pa tudi, da more biti danes v danem slučaju vržen na cesto tudi neorganizirani delavec, na katerega se podjetniki v tem slučaju prav nič ne ozirajo. Naj bi bili ti boji resen opomin vsem neorganiziranim tudi pri nas, da takoj vstopijo v bojne vrste naše strokovne organizacije, ki edina more dati delavcu zaščite.

## Jugoslovanska strokovna zveza. Iz centrale.

### Strokovni tečaji JSZ.

Dne 4. t. m. se je vršil strokovni tečaj v Ljubljani za ljubljanske in okoliške skupine JSZ. Tečaja se je udeleževalo celi dan do 26 odbornikov naših organizacij. JSZ je z uspehom lahko zadovoljna, grajati je le par skupin, ki se tečaja niso udeležile, kar nam povzroča nepotrebne stroške in sitnosti. — Teh tečajev so se dolžni udeležiti predsedniki, tajniki in blagajniki. — Tekoči mesec se vršijo tečaji po naslednjem redu. Dne 8. t. m. v Trbovljah v tajništvu SZK na Lokah in v Oplotnici v Društvenem domu. Dne 11. t. m. v Celju pri Belem volcu in v Mariboru v dvorani, Koroška cesta 1. Dne 18. t. m. na Jesenicah v Društvenem domu in v Prevaljah v gostilni Korotan. Tečaji trajajo celi dan od 8. dopoldne do 6. ure zvečer. Tečaj se vrši tudi v Trzinu. Dan se še odloči. To naj upoštevajo skupine, da se po svojem okolišu udeležijo tečaja na njim primernem kraju. Tečajniki naj prineso seboj zvezek in svinčnik.

### Mariborsko okrožje JSZ.

Oplotnica. Organizatorično delo v našem okolišu vidno napreduje. Naše vrste od dne do dne rastejo. Delavstvo je v splošnem krščanskega mišljenja in je komaj čakalo, da se je pričelo delati za njegovo združenje v krščansko socialistični organizaciji. Razmere, v katerih živi, so take, da je skrajni čas, da se potom poštene organizacije odpravijo. V nedeljo, 27. t. m. so bile občinske volitve in sta bila v odbor izvoljena dva agilna člana naše skupine. Članom organizacije se je eden tukajšnjih trgovcev odločil dati pri takojšnjem plačilu pri špeceriji en odstotek, pri manufakturi pa pet odstotkov popusta.

## Mogočna velesila.

Koliko prijateljstev se v življenju razbije iz malenkostnih vzrokov! Koliko dobrih in plemenitih duš trpi radi nerazumevanja drug drugega! Koliko ljudi, ki so nagnjeni k dobremu in streme k poplemenitju in srčni izobrazbi, se spotakne ob malenkostih in zgube voljo do nadaljevanja poti navzgor.

V življenju nastane tisoč in tisoč sporov in nesporazumljenj, ki izvirajo od tod, da trčita skupaj dve duši, dve naravi, dva značaja, ki sta rastla vsak v drugem ozračju in čuvstvanju, ki sta uživala vsak drugo vzgojo. Spor je tu. Po naravi se čuti vsak užaljenega in drugi naj bi preklical žalitev. Samo drugi je kriv. Nič ne maramo slišati, da smo morda tudi mi krivi. V svojem ponosu se nočemo ukloniti. Nočemo priznati, da smo slabi, nagnjeni k slabemu.

In tako se razbije mnogo prijateljstev, ki bi lahko koristila s svojo vezjo človeštvu in družbi. Brez potrebe si grenimo življenje, ki nam že na drug način neizbegljivo prizadaja težke ure. Mesto da bi se v skupnosti borili za lažji obstanek, se sami v sebi razdvajamo. Prijateljstvo, ki bi nam bilo v uteho in blažilo v urah, ko je človek potreben lepe prijateljske besede, rušimo z malenkostmi. Manjka nam pravega krščanskega

duha! Manjka nam skromnosti in ponižnosti, popustljivosti in velikodušnosti. Samega sebe ne moremo premagati.

Jezi in ogorčenju, užaljenosti in trmi je lahko dati izraza in duška. Težko pa je premagati samega sebe, potlačiti jezo in umiriti ogorčenje, odpustiti in udati se. Zato, ker nam manjka ljubezni\*, tiste velike ljubezni, ki mnogo in mnogo odpušča in stori velika dela.

Zlato se izkaže v ognju. Lahko je gojiti ljubezen do prijatelja in prijateljice, do bratov in sester, do staršev in otrok, do zaročenke in ženina, do predpostavljanih in do pokorščine dolžnih, dokler nam ta ljubezen ne nalaga žrtev, temveč nam nudi samo korist, kadar pa naj bi storili žrtve, takrat pa odrečemo.

Vsakdanje življenje in sožitje, naše nagnjenje k slabemu prinese mnogo težav. Ni vse v redu, ni vse lepo, ni vse v rožah. Pride to, pride ono navskrižje. In že so tu jeza, očitki, zamera, kujanje, preprič, žalitev, razdejana srca, pogažena dobra mnenja, razbiti ideali. Dalje podtikanja, sovraštvo, počasno hiranje

\* Ljubezen imenuje nagnjenje do kakega bitja ali stvari radi katerekoli njegove lastnosti. Ljubezni je več vrst, ki se ločijo med seboj po vsebini. Ločimo ljubezen med moškimi in žensko (fant — dekle, mož — žena), med starši in otroci, med osebami istega oz. različnega spola (ki jo označujemo kot prijateljstvo), itd., itd.

vzpodbujal k bolj žilavemu delovanju. Sestanek, ki je trajal nad dve uri, se je končal v splošno zadovoljnost in bo go-

tovo zelo koristil razmahu naše organizacije.

## Ali hočete še kri?

(Dalje.)

Davek na privatne nameščence se je na ta način razširil na vse trgovske in obrtne pomočnike in na vse kvalificirane delavce. Tega davka so potem takem prosti le cestni pometachi in dni-narji. In ta davek je oster.

Po avstrijskem zakonu spadajo vsi privatni nameščenci pod pokojninsko zavarovanje. No, lepo bi se spogledali

pri pokojninskem zavodu, če bi zahtevali, da se morajo pokojninsko zavarovati čevljarški, krojaški itd. pomočniki! Toda generalna direkcija davkov je drugačnega mnenja. To je križ, da je pri nas taka zmešnjava, da sploh ne vemo, kateri zakon naj še drži. Kakšen bo efekt te najnovjše odredbe?

Kdor ima letnih prejem. Din od — do	Znaša davek %	Din v Din	Inval. davek	Komorska doklada	Skupaj	Dosedaj od — do
6000—12000	3,5	420	124	62	606	198—396
12000—24000	4,—	960	250	125	1335	395—792
24000—36000	4,5	1620	520	260	2260	792—1188
36000—48000	5,—	2400	840	420	3660	1188—1584
48000—60000	5,5	3300	1200	600	5100	1584—1980

Tega davka so oproščeni le oni, ki imajo manj dohodkov kakor 500 Din mesečno. To se pravi, pod ta davek spadajo vsi delavci, kajti 500 Din mesečnih dohodkov ima vsak kvalificirani delavec. V plačo se ne štejejo le denarni dohodki (temeljna plača, družinska doklada, draginjska doklada), ampak tudi vse naravni prejemki (110-sto stanovanje, prosta hrana itd.). Marsikateri delavec bo moral delati več mesec za davek.

Mi smo poudarili že aprila meseca t. l., da je celo davek na ročno delo pretrd za delavca, ker je eksistenčni

minimum prenizek in pa ker ne upošteva prav nič družine.

Isto je z davkom za privatne nameščence. Davek ne sme biti nikoli tako visok, da bi dušil davkoplačevalca. Če zadane davek osebo, ki nima niti eksistenčnega minimuma, potem gre ta davek v resnici v meso dotične osebe in nosno družine. Pri tem imamo v misli: faktni eksistenčni minimum, ne pa oni, kateri se porodi v birokratičnih glavah.

Gospod Filip Uratnik, tajnik Delavske zbornice, je zračunil v svoji študiji o eksistenčnem minimumu, da je potrebovala:

Odraščena oseba za hrano in obleko letno	305 zl.	predvoj. kron
Delavska družina brez otrok za letno oskrbo	1105 "	" "
" " 6. otrok v starosti od 1—12 let	1765 "	" "
" " 6. " " " " 4—14 "	2168 "	" "
V sedanji valuti		
Samec	6.100	508
Družina brez otrok	21.600	1.420
" s šestimi otroki v starosti od 1—12 let	26.020	2.160
" " " " " " " 4—14 "	32.520	2.500

Eksistenčni minimum za uradniško družino, obstoječo iz moža, žene, treh dijakov v starosti od 10—22 let in služkinje znaša 3337 letnih predvojnih kron, v sedanji valuti letno 50.000 Din ali mesečno 4171 Din.

Iz navedenega sledi, da je ureditev bodisi davka na ročno delo bodisi davka za privatne nameščence osnovana čisto na kapitalistični podlagi. Mali človek, ti plačuj do krvi. Kapitalistični ravnatelji in visoki uradniki so obdavčeni največ z 10% svojih letnih dohodkov; kajti progresivno gre le do 10%, namesto da bi šlo do 30%. Če smo vsi državljani in če mora mali človek tako rekoč grizljaje iz svojih ust dajati erarju, čemu naj bi kapitalist z dohodki z 200.000 Din ali pa še več ne plačeval državi 20% ali pa še več odstotkov. Tako pa ravno narobe izgleda, da je mali človek dobro situiran, ljudje z visokimi dohodki so pa veliki reveži, vsled česar jih mora fiskus

čuvati! Zgodba o vrani se vedno ponavlja in se bo, dokler bo imel kapitalistični režim glavno besedo v javnosti.

Kaj naj še rečemo k tem napadom na delavstvo. To, da mu gre za življenje. Ta odredba je sicer zagledala svetlo luč, toda dejanje ne sme nikoli postati. Kar je proti zdravemu razumu, je krivično. Delavska zbornica je sicer že napravila potrebne korake, glavne mora pa delavstvo. Delavstvo mora ven na protestne shode in javno povedati, da ni voljno prenašati takih krivic.

## „Žena z zaprtimi očmi“

je izšla v ponatisu. Naroča in dobi se v Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani, Stari trg 2, I.

volje in nagnjenja k dobremu. Potem pridejo druge težave, ki delajo skupno življenje težko in nervozno, ki silijo ljudi narazen, in trosijo semena zla in bridkosti.

Vse to se vsak dan dogaja pred našimi očmi. Tod žal tako, drugod na srečo manj, ondod hvalabogu sploh ne. Vsemu temu se da odpomoči. Zlo moramo zatreti v korenini. Tista velika sila, ki more odpomoči, je ves svet objemajoča ljubezen; zakaj, ljubeči si mnogo odpuščajo.

Ko sodimo svojega bližnjega (prijatelja, brata, ženo itd.) in presojava njegova dejanja, ne storimo tega egocentrično, tako da sem sam jaz s svojo osebo središče vsega presojanja: Samo moje čuvstvo je prizadeto, samo jaz sem užaljen, samo meni se je zgodila krivica, samo jaz sem ravnal prav, samo name je treba imeti ves obzir, jaz v svojem užaljenem ponosu nočem tebi ničesar priznati in dati prav. Nasprotno! Pomislimo na krog svojega bližnjega: v kakih okoliščinah živi on, kako on čuvstvuje, kako si on predstavlja življenje, na koga se mora on ozirati, ali je imel slab namen pri svojem dejanju, ali je ravnal neodpustljivo, malomarno in lahkomisljeno, brez dolžne pazljivosti?

Presodimo vestno in odpuščajmo s močno ljubeznijo. Premagajmo samega

sebe. (Ta zmaga nam bo redko prinesla priznanja. Resnična ljubezen tudi ne bo hlepela za njim.) Kar ni bilo prav, se bo dalo popraviti. Z ljubeznijo izrečena beseda, opomin in graja družu duše in krepi ljubezen, utrjuje vezi in dviganje k slabemu nagnjenju voljo. Jeza in krivična zamera, zlonamerni očitki in trma zakrknjejo srce, zapirajo duše in razdirajo srce. Tam, kjer bi morala z lic žareti sreča in cveteti ljubezen, gospodari razprtija in sovraštvo.

Par slik! Morda najdete med njimi svojo. Življenje je tako pestro in mi smo tako vsakdanji, tako drug drugemu podobni. Tako malo se ljubimo. Par slik s ceste in ulice, iz sobe in kuhinje!

Včeraj nas naš znanec in prijatelj ni pozdravil. Nič se ne vprašamo, zakaj tega ni storil, ampak brž ga obsodimo: »Uh, kakšen ponos! Kaj sem mu le storil? Le čakaj, jaz te tudi ne bom več pozdravljati!« Sodba je zapečatena. Morda se oglasi vest. Toda mi se ne poboljšamo. Poiščemo znanca in razglasimo sodbo. No in kaj je v resnici bilo: morda je dotičnik kratkoviden, ali je bil zatopljen v misli, ali nas trenutno ni poznal. In vendar smo ga obsodili, ker je ugodnejše, lažje in prijetnejše o kom slabo misliti, kakor pa užaljenost in nevoljo potlačiti, samega sebe premagati in velikodušno odpuščati. (Konec prib.)



## Mladinski zbor.

Stremljenje, borba mladih src navzgor še ni ošabnost, kakor neumnost še ni ponižnost.

Težka je odgovornost, ogromna je naloga, ki jo nalaga novi rod zlasti delavski mladini. Da se tega zavé, je priredila v nedeljo centrala »Krekove mladine« za vse podružnice ljubljanskega okoliša mladinski zbor. Prišli; skromno število jih je bilo, da postanejo seme bodočnosti. Prišli so z vero in ljubeznijo in pogumom.

Padale so besede, doživete do zadnjih globin vsakega tovariša. Padale so kakor kladivo orjaka, ki kuje nov rod: Današnji družabni red je krivičen. Družba je v svojem bistvu pokvarjena, degenerirana. Zato je razumljivo, da ne vidi svojih krivic in nujno, da se dvigne nov, svež pogon iz neizčrpnih virov naravnega človeka, da izreže, iztrga vse, kar je bolnega, nezdravega. Na ruševinah današnje družbe šele bo možna ustvaritev pravnega krščanskega socializma...

In še je rasla beseda iz duše:

Mi očistimo, dvignimo in posvetimo najprej sebe! Moramo biti močni, pogumni, mladostni, vsi bratje in neustraseni borci!

Pa se je dvignilo slóvo kakor mogočni zvon-viharnik:

Otroci božji smo. Verujemo v kraljestvo božje. V nas življenje, pred nami Bog: In smo, Krekovi, nosilci svetovnega optimizma. — Religija nam ni fetiš, Cerkev nam ni mehanična in birokratična institucija, ampak živ organizem. — Ne ravnine, ne višine — ampak križ! — Krščanstvo je močno, veliko, širno: In sedaj je Advent. Pričakovanje Gospodovega prihoda. Vsi vemo, česa pričakujemo. Najlepšo pesem zapoj vsak izmed nas, da se bo, ko bodo nas pozvali večnostni vetrovi v boj, razrasla v mogočno Alelujo: »Bog hoče tako!«

To so bile besede, ki naj bodo prvi žarek novega velikonedeljskega Vstajenja...

## Tedenske novice.

Skupinam, javnim in privatnim uradom sporočamo, da je številka našega telefona 2265. — Jugoslovanska strokovna zveza.

Porabite vsako priliko in nabirajte naročnike za našo »Pravico«. V vsaki delavski družini morajo imeti naš list. Z rednim čitanjem »Pravice« bodo naši še neorganizirani tovariši spoznali nujno potrebo organizacije in jo ustanovili. Porabimo mesec december za agitacijo in pojdimo vsi na delo, da pridobimo čim več novih naročnikov.

V ponatisu je izšla »Zena« z zaprtimi očmi, ki je izhajala pred časom v »Pravici«. Čitateljem naše »Pravice« je znana in se je tudi vsakomur priljubila. Knjiga, ki stane broširana 20 Din, bo lepo božično ali novoletno darilo. Naroča in dobi se v Jugoslovanski strokovni zvezi na Starem trgu v Ljubljani 2-I. Sezite hitro po njej!

Pravilnik bratovske skladnice. Ministrstvo za šume in rudnike je izdalo na glavni odbor bratovske skladnice naredbo, da se mora s 1. januarjem začeti s sanacijo bratovskih skladnic. V veljavo pride 35 letna službena doba, višji prispevki v blagajno še aktivnih članov kakor tudi od družbe. Premogokopne družbe bodo morale prispevati še posebne vsote k sanaciji. Penzija onih, ki imajo 35 let službe, ostane ista, oni s 30 leti službe pa dobe okoli 80 Din manj. Za starovpokojence še ni nič predvideno, ko pa pridejo ti v poštev, dobe okoli 25% manj kot novovpokojenci.

Promet knjižnice Delavske zbornice v Ljubljani je v novembru zopet lepo napredoval, kakor je razvidno iz sledečih števil. — Številke v oklepajih kažejo napredek napram oktobru. Knjižnico je obiskalo 1.382 (399) ljudi, ki so si izposodili 2809 (959) knjig, od teh slovenskih 1625 (610), nemških 1.050 (313), srbohrvatskih 134 (36), odnosno leposlovnih 2.478 (842) in znanstvenih 331 (117). Vpisalo se je 179 (+ 69) novih članov. Dohodkov je bilo 5.319.10 dinarjev (1.718.85).

Cankarjev večer v Ljubljani. Prosvetni odsek Delavske zbornice v Ljubljani bo proslavil obletnico Cankarjeve smrti z recitacijskim večerom dne 12. t. m. ob 8 zvečer v dvorani OUZD. Reciti-

rali bodo proletarski umetniki. Delavci, v ponedeljek vsi na Cankarjev večer!

Oglas. V novembru 1926 je umrl v Brooklynu Avgust Leonard, ki je zapustil okoli 20.000 dolarjev. Pokojnik je imel ženo Veroniko, brata in sestro, kateri naj bi se nahajali v mestu Schlessing ali Schlessing. Nasledniki se pozivljajo, da pošljejo svoj natančen naslov čim prej na: Izseljniški komisariat v Zagrebu, Kamenita ulica 15. Naproša se pa tudi vsak, ki bi vedel za naslov oziroma bivališče naslednikov, da o tem takoj sporoči Izseljniškemu komisarijatu, da se more urediti zapuščinska zadeva.

Podaljšanje plačevanja davkov v bonih do 1. aprila 1928. Finančni minister je s posebnim odlokom podaljšal rok, v katerem se lahko plačujejo davki, kakor je to določeno v pravilniku, z boni kronsko-dinarske vrednosti do 1. aprila 1928. l. Po tem roku se boni ne bodo več jemali v obzir. To je v smislu čl. 34. finančnega zakona za leto 1927-28, ki pravi: Zadolžni davek sprejemajo državne blagajne od dne 1. aprila 1927 namesto gotovine priznanice, ki so bile izdane za pridržanih 20% kronskih bankovcev ob njih žigosanju in ki se glase na zneske manjše od 1000 K. Te priznanice za plačevanje dolžnega davka se sprejemajo samo od onih oseb in njihovih naslednikov, katerim so jih izdali pristojni organi, ki so vršili žigosanje in ustavitve.

Rudnik v Sitarjevu. Svinčeni rudnik v Sitarjevu naglo napreduje. Podjetje bo sprejelo zopet novih 100 rudarjev v delo. Odkrili so 3 metre debelo žilo čistega svinca in rudnik producira sedaj dnevno 12.000 kg svin. rude. Nameravajo promet osredotočiti ob savskem bregu nad Litijo, da se voznja skrajša in olajša.

Nesreča v pivovarni Union v Ljubljani. Farčnik Blaž, 19 let stari hlapec v pivovarni Union na Celovski cesti, je bil na dvorišču napregal par konj v voz, natovorjen z vrečami ječmena. Med tem, ko je Farčnik šel okrog voza pogledat, če je dobro naložen, sta konja nepričakovano potegnila. Pri tem pa je voz Farčnika pritiskal ob kameniti steber in mu prizadejal težke notranje poškodbe. Ponesrečenca so prepeljali v splošno bolnišnico.

Padec raz streho. V kurilnici državne železnice na glavnem kolodvoru se je pripetila težka nesreča. 23. letni delavec Janez Kladnik je popravil streho kurilnice, se pri tem spodrsnil in padel raz streho. Na tleh je bričel bruhati kri. Nezavestnega ponesrečenca so prepeljali z rešilnim avtom v bolnišnico. Stanje Kladnika je zelo nevarno.

Cena sladkorja pri nas pada, ker je večja tvrdka v Zagrebu začela konkurenčni boj z domačimi tvornicami sladkorja s tem, da je uvozila sladkor iz Češkoslovaške. Tako je v malo dneh padel sladkor v kockah od 15.05 Din na 13.30 in kristalni od 18.50 na 12.75 Din za kg. Bojimo se, da bo tega padanja prehitro konec in da bodo zopet pričele rasti.

Voščene vžigalice začne izdelovati tovarna v Osijeku. Škatljica bo stala 2 Din, v njej bo 100 vžigalic.

Otrok umrl radi opeklin. Šestletni Hanjšič Otmar, sinček žagarja v Selnici je bil sam v hiši pri štedilniku, v katerem je gorelo. Otrok se je približal preveč ognju, vnela se mu je obleka in se je grozno obžgal po celem telesu. Vsega obžganega so prepeljali v mariborsko bolnico, kjer je pa umrl.

Nesreča ali samoumor? Že pred 14 dnevi so pogrešili na Oneku pri Kočevju Marijo König, po domače Stimpfel. Izginila je brez sledu. Preiskali so vso okolico, toda zaman. Nazadnje so pogledali še v domač vodnjak, kjer so z grozo opazili truplo Königove. Izvlekli so jo iz vodnjaka. Pokojnica je bila stara 22 let.

Junaška žena. Preteklo soboto se je v belgrajskem predmestju Pašino brdo odigrala žaloigra, v kateri je žena igrala odlično vlogo. Neki Todorovič, hišni posestnik na Pašinem brdu, je bil v uradu v mestu, žena pa je doma pripravljala večerjo. Okrog šestih zvečer so vdrli v stanovanje trije maskirani in oboroženi roparji in zahtevali denar. Ker se je Todorovičeva branila, so jo prijeli za roke. Eden ropar jo je udaril z revolverjem, da se je za trenotek onesvestila. Takoj nato pa je začela kričati na pomoč. Nek ropar jo je hotel kar ustreliti. Todorovičevi pa se je posrečilo, da je z udarcem okrenila cev in strel je šel v

lepo. Sedaj je drug ropar nameril revolver na Todorovičevu, ki je pa hitro pograbila stol in ga vrgla v roparja, tako da je strel zopet šel v slepo. Med tem so pa že prišli na pomoč sosede. Ko so jih roparji opazili, so pobegnili. Ko je prišel soprog čez pol ure domov, je moral hrabro ženo peljati k zdravniku radi težkih poškodb na glavi.

Rodbinska žaloigra v Hercegovini. V Kruševici v Hercegovini se je odigrala krvava rodbinska drama. Petletni sin nekega kmeta je opazoval svojega očeta, ko je klal ovco. Nespametni deček je zaklal nato pravtako svojo šest mesecev staro sestrico. Zato ga je oče ubil, nakar je izvršil samoumor. Ko je videla mati, kaj se je zgodilo, je skočila v vodo in utonila.

## Krekova mladina.

Iz centrale. Za mesec oktober še nista poslali statistik podružnici Vič in Trbovlje.

Jesenice. Dne 14. decembra se bo vršilo skioptično predavanje o francoski revoluciji. Predavanje se prične ob 8 zvečer. Govori tov. Edi Kocbek.

## Dopisi.

Jesenice. V nedeljo 11. t. m. se vrše občinske volitve za trg Jesenice, kjer je županovalec sedaj pristaš SLS s svojo večino. Primerno je, da si ogledamo delo preteklih let v občinskem gospodarstvu. Skušalo se je Jesenice povišati v drugi draginjski razred, kar bi bilo koristno za duševne uslužbence, kar pa se ni posrečilo, ker določa zakon, da spadajo v ta razred samo mesta. Nastavil se je občinski dacar, kar je občini prineslo lep dobiček. Napravil se je vodovod na Plavžu, kar je stalo 70.000 dinarjev. Skušalo se je, da se preмести okrajno sodišče iz Kranjske gore na Jesenice, kar je pa spet ovira, ki jo bo pa občinski odbor premostil, če bo imel moče na mestu. V izdelavi je tudi regulacijski načrt, ki bo dal občini drugo lice. Popravljen je tudi most na Hrušici, kar je stalo 20.000 Din. Napravila sta se tudi dva betonska mostova na Ukovi. Določil se je tudi znaten znesek za brezposelne delavce. Gasilnemu društvu se je dovolilo 40.000 Din za novo motorno brizgalno. Hotelo se je postaji Jesenice dati drugo ime, na kar se je občinski odbor odločno uprl in tudi dosegel, da je ostalo pri starem. To je glavni del dela, da ne navajamo sto in sto podrobnosti, ki so bile izvršene. Pritiskalo se je tudi na direkcijo železnic in KID radi zidave stanovanj, kar pa se ni obneslo in se bo le tedaj, če bo občinski odbor vedno na to deloval. Torej delo samo je pokazalo, da so možje v občinskem odboru bili na mestu, veliko pa je še ostalo neizpoljenega, ker se na eni strani občine ne more preobremenjevati, brez kritja se pa ne da delati čudežev. Veliko korist ima občina pri tem, da se je dobila občinska kaldrimina, ki bo pripomogla občini do dobrih cest, in da bo zagotovljen predor pod železniško postajo, kar ima tudi za delavce drugo dobro stran, da se je dobilo delo in s tem omilila brezposelnost. Naši nasprotniki danes delajo velike šlagerje v volilni kampanji. Ali jim bo naše delavstvo nasledilo? Ali jim bo naše delavstvo nasledilo? Ali volji demokrate, ki so s svojimi ljudmi ohškodovali občino za lepe tisočake? Ali narodne socialiste, ki so vse svoje prodali demokratom za skledo leče in ki so za delavstvo le v besedi, dejanj pa ni? Ali socialiste, ki so za volitve naročili stavbeno zadrugo, med tem ko do sedaj v tem smislu niso ničesar storili ter so postavili kino, v katerem se predstavljajo filmi, izvirajoči od najbolj kapitalističnih družb, ter kupčevali s kulturo in moralo? Krščansko socialistično delavstvo voli in odločaj!

Prevalje. Tiskarna in knjigovoznica družbe sv. Mohorja se je preselila v minulem tednu od tukaj v Celje. Ponosni smo bili na to, da se je ta slovenski zavod nahajal pri nas. Želimo družbi sv. Mohorja, ki je ustanova, s katero se glede zaslug na polju slovenske kulture ne more kosati pri nas nobeno drugo, obilo božjega blagoslova na polju slovenske književnosti. — Prevaljčani.

Prevalje. Z selitvijo Mohorjeve tiskarne nas je zapustil tudi njen nastavljenec tov. Mirko Mikeln, dolgoletni tajnik tukajšnje skupine strokovne zveze. Stalna odstotnost tov. tajnika postane

težak udarec za naš krščanski socialistični pokret. Ne vemo, kako bi dobili njemu enakega naslednika, ki bi tako požrtvovalno deloval za razmah prepotrebne krščansko-socialistične organizacije v našem okraju. Hvaležni ostanemo tovarišu, sotrudniku vseh tukajšnjih katoliških organizacij, za vse njegovo požrtvovalno delo v organizaciji, kakor izven nje in mu želimo v Celju srečno in zadovoljno prebivanje. — Prevaljski tovariši.

Skale pri Velenju. Dne 27. novembra so se vršile pri nas občinske volitve. Vse hujskanje nasprotnikov ni nič pomagalo. Slovenska ljudska stranka je častno zmagala in dobila 8 mandatov, Pevec 6 in Arlič 3 mandate. Gospod Pevec Friderik ne bo župan in tudi Hovnikar Martin ne bode njegov tajnik, čeprav ima lepo novo hišo. Z ljudmi te vrste so naši ljudje ob tej priliki temeljito obravnavali, kar je edino pravilno. Vsaka muzike mora biti enkrat konec, tako tudi demagogije.

Velenje. Dne 27. novembra so se vršile pri nas občinske volitve. Ob tej priliki smo prvič nastopili krščanski socialisti za lastno listo in si s tem pridobili drugačno bodočnost, kot so nam jo privoščili nasprotniki. Splošen izid je bil sledeči: lista SLS je dobila 223 glasov, 10 mandatov; združeni bernotovi socialisti in komunisti 150 glasov, 6 mandatov; Zveza malih kmetov, obrtnikov in delavcev ali Zveza krščanskih socialistov 117 glasov, 5 mandatov; Samostojno demokratska stranka (ali gospodarska stranka) 58 glasov, 2 mandata; socialistična lista (Valenčak-Cobalova struja) 39 glasov, 2 mandata. Dne 4. decembra pa se je izvolil stari prejšnji župan in občinski svetovalec iz vrst SLS in krščanskih socialistov odnosno od Delavske zveze. SLS in Delavska zveza imata skupaj 15 odbornikov, nasprotne ostale tri stranke pa vse skupaj 10 mandatov. Led je prebit. Bernotovi socialisti in komunisti so izrabili vsa ogabna sredstva najbolj nasproti krščanskim socialistom. Predvsem so se odlikovali nekateri komunisti, ki so bobnali in hujskali, češ, krščanske socialiste ne bo nihče volil, če pa že dobe kak glas, vendar od rudarjev ni upati veliko glasov. Nasprotniki, predvsem bernotovi in komunisti, so računali, da bodo dobili od 16 do 17 odbornikov, a so nazadovali od zadnjih državnozbornskih volitev za 54 glasov. Ko bi ti ljudje ne bili tako zlobni hujskači, bi morda imeli več sreče, tako pa so se vsakemu že gabile njihove osebne in pismene hujskarije. Vsa njihova agitacija, da smo petolizniki in njihove obljube niso pomagale nič. Enkrat ste imeli občino že v rokah in smo si takrat dobro zapomnili vaše tedanje gospodarstvo.

## Kongres angleških Trades-Union.

Vsakoletni kongres angleških Trades-Union se je vršil meseca septembra v Edinburghu. Važen in zanimiv je bil predvsem raditega, ker se je pokazalo, da se obrača splošno mišljenje v angleškem delavskem gibanju k bolj desničarski politiki.

Vrhovni svet je predlagal, da se pogajanja z ruskimi strokovnimi organizacijami prekinejo. V svojem poročilu je povdarjal, da stremijo Rusi za tem, da bi diktirali v Angliji vso politiko po njihovem receptu. Rusi so poslali kongresu neverjetno nesramna sporočila, ki se dajo razlagati le tako, da so oni mnenja, da vrhovni svet dejansko ne zastopa nazorov večine kongresistov. Kljub temu pa je dal kongres vedeti svoje mišljenje s tem, da je predlog vrhovnega sveta, da se prekinejo z Rusi vsi stiki, sprejel z veliko večino.

Na Angleškem obstoja takozvano »manjšinsko gibanje«, ki je dejansko organizacija komunističnih elementov v Trades-Union. Nekateri krajevne organizacije Trades-Union so se že priključile temu »manjšinskemu gibanju«. Vrhovni svet je zato predlagal, da strokovne organizacije, ki so se zato izjavile, ne spadajo na kongres in nimajo pravice niti prisostvovati kongresu. Kongres je sprejel predlog s 3.746.000 proti 148.000 glasovom.

Kongres je obsodil novi zakon o strokovnih organizacijah in je bil sprejet sklep, da se mora čimprej ukiniti. Po tem zakoniku so vsi javni nameščenci prisiljeni izstopiti iz Trades-Union, nji-





NAJBOLJŠA

## kolesa in šivalni stroji

in švicarski pletilni stroj »Dobie« je edino

### JOSIPA PETELINCA

znamke »Gritzer«, »Adler« za rodbino, obrt in industrijo. — Pouk vezanja brezplačen. Ugodni plačilni pogoji.

Ljubljana — poleg Prešernovega spomenika. Telefon št. 913. Večletna garancija.

hovi voditelji pa so izjavili, da bo zakon v nekaj letih ukinjen in da se bodo tedaj zopet priključili organizaciji.

Politične in polpolitične razprave in sklepi, ki stoje na dnevnem redu, stopajo vedno bolj v ospredje, kakor pa gospodarska vprašanja. Vendar so mnogo važnejša, ker imajo Trades-Union mnogo večjo moč na gospodarskem kot na političnem polju. V angleški strokovni organizaciji se je izvršil torej preobrat. Še pred letom je bila politika angleške strokovne organizacije precej drugače usmerjena, kakor je razvidno iz poročila o kongresu.

## Razno.

**Število brezposelnih v Nemčiji.** Število brezposelnih se je v Nemčiji v prvi polovici novembra povečalo od 450.000 na 518.000.

**Ogromen koncert.** Od 18. do 23. julija prihodnjega leta bo na Dunaju kongres nemških pevcev iz vsega sveta. Prišlo bo na Dunaj do 100.000 pevcev. Pripredili bodo koncert, na katerem bo sodelovalo 40.000 pevcev in pevki.

**Nenavadna železniška nesreča.** Na neki postaji v južni Angliji sta stali mati in hči ter čakali na vlak. Od nasprotne strani se je približal brzovozni vlak, ki se na postaji ni ustavljal. V tem trenutku je neki moški padel na tir, po katerem je vlak vozil. Brez pomisleka se je hči vrgla na tir, da bi moškega rešila smrti, a ko je mati videla, da preti hčeri nevarnost, je tudi ona skočila na tir, da reši oba. V tem pa je vlak že vozil preko vseh treh, ki so ležali na tleh sredi tira. Srce je zastalo vsem, ki so bili priča temu groznemu prizoru, a ko je zadnji vagon peljal preko nesrečnikov, sta se mati in hči dvignili nepoškodovani, mrtev pa je bil moški in po izjavi onih dveh bi se tudi njemu ne bilo nič pripetilo, ako bi ne bil dvignil

glave, ko je vlak vozil čezenj. Obe ženski sta bili odlikovani za svoje junaštvo.

**Brzovlak zadel v tovorni avto.** Brzovlak Berlin-Lipsko je pri Bitterfeldu trčil ob avtomobil, ki je vozil veliko zalogo bencina. Bencin se je razlil po lokomotivi in več vagonih, ki so se takoj užgali. Sofer in njegov spremljevalec sta mrtva, kurjač in strojevodja lokomotive pa sta težko ranjena.

**Narodi v Rusiji.** Kakor že vemo, je bilo letos v Rusiji ljudsko štetje. Našteli so 145 milijonov ljudi. Narodov je 165. Narod Iškašimcev šteje samo sto duš. Rusov vseh vrst je sto milijonov, Kirgizov 4 milijone, Uzbekov je 3 milij. 710.000, Tatarov ob Volgi 2.260.000, Židov 1.897.000, Azerbejdžancev 1.506.000, Moldavijcev 1.300.000, Armencev 1 milijon 126.000, Georgijcev 1.094.000, Nemcev pa 1.044.000. Drugi narodi štejejo po manj kot 1 milijon duš. Rusija je štela pred 120 leti okoli 50 milijonov prebivalcev; to je bilo na onem ozemlju, kakršno je bilo pred sedanjo svetovno vojno. Leta 1910. je štela Rusija na istem ozemlju že 180 milijonov ljudi. Danes jih je tam skoraj 200 milijonov; z mirnimi sklepi itd. so pa Rusi toliko odstopili, da šteje sedaj njih država namesto 200 milijonov samo še 145 milijonov prebivalcev.

**Zlate ladje.** Za zlatom silijo vse, zato posvečajo zlatu posebno pažnjo, kadar ga prevažajo iz kraja v kraj, oziroma iz ene dežele v drugo. Navadno položijo zlato v zaboje, katere okujejo z jeklenimi okovi ter končno zapečatijo. Vsak zaboj posebej spremlja stražnik, na ladjah pa še prav posebno. Tu spravijo zaboje v zato pripravljene betonske shrambe, katere imajo ladijski oficirji ves čas vožnje pod strogim nadzorstvom. Ko parnik dospje na določen kraj, zopet obo-roženj stražniki nadzorujejo prevoz zlata v banke ali kamor je namenjeno. Pečate odstranijo pred odgovornim uradnikom ter vsebino natančno preštejejo. — Kljub vsem tem varnostnim odredbam pa se dogajajo tatvine. — Skrivnostni zločin se je pripetil leta 1924, ko je bilo zlato v vrednosti čez 30.000 funtov poslano iz Južne Amerike v London. Ko so v Londonu zaboje odprli, je bil v njih mesto zlata samo svinec. Zaboji so bili zamenjani z ravno takimi, kot so bili oni z zlato vsebino in pečati ponarejeni. Parniki z zlatom vozijo kolikor mogoče hitro, da se čas nevarnosti čim bolj skrajša. V novejšem času pa so pričeli

prevažati zlato samo z letali. Dasi je tak prevoz trenutno dražji kot pa s parnikom, vendar se pa izdatek izravna s tem, da je zavarovalnina mnogo manjša, kajti edina nevarnost pri transportu po zraku je, da letalo lahko pade v morje.

## Za žene in dekleta.

**Blato iz obleke se odstrani na sledeči način.** Najprej pusti blato, da se popolnoma osuši. Nato ga izmencaš in temeljito izkrtičiš iz blaga. Potem vzemi krompir, ga prereži čez polovico in dobro namaži z njim madež. Madež izgine in blago ostane snažno.

**Kožuhovino (mufe, boe itd.) lahko ohraniš mnogo let, če z njo pravilno ravnaš.** Poleti jo moraš varovati moljev, ki jim je kožuhovina najljubše bivališče. Zato jo večkrat preglej in prezračij, toda nikdar ne na solncu, tudi je ne smeš nositi na solncu; en solnčni dan kožuhovini bolj škoduje kakor noša čez celo zimo.

**Kako raztegneš kožnate rokavice?** Kožnate rokavice raztegneš, če jih zaviješ za nekaj ur v bel vlažen robec. Nato jih nategni na roko in razširi po potrebi. Da se ne poškoduje barva rokavic, ne sme biti robec premoker.

**Kako odstraniš oljnate barve iz lesa?** Lise oljnate barve v lesu drgni z dežnico, v kateri je raztopljenega nekaj luga in košček ugašenega apna.

**Čiščenje bisernice (Perlmutter).** Ne čisti nikdar stvari iz bisernice z milom. Čisti jih z vodo, v katero si dala nekoliko ilovice.

## Za kratek čas.

**Nepotrebno vprašanje.** Svečano se vije mrtvaški spreved skozi ulice, tiho stoje ljudje ob strani. Vprašam gledalca, kdo da je umrl. — »Ta-le v drugem vozu.«

**Matere, ki hočejo biti vzor-matere drugim.** Tonček: »Mamica, lačen sem, daj nam kaj jesti!« — Milanček: »Draga mamica, zakrpaj mi hlače, povsem so strgane. Vsi otroci v šoli se mi smejejo.« Mamica: »Potrpote otroci! Danes nimam časa, se moram pripraviti za jutrišnje predavanje »o vzgoji otrok« v ženskem društvu!«

**Včasih ni koristno znati plavati.** Neka stara gospodična vpraša na nekem zletu v Bohinj svojega spremljevalca. »Ali je to tisto jezero, v katerega je lani padla

neka gospodična, katero je rešil nek požrtvovalen možak, in jo pozneje poročil?« — »Res je, res je! Toda gospodična, jaz sploh ne znam plavati!«

**Redkost.** »Jej, mama,« pravi sinček ves zasopel materi, »danes sem videl žensko, ki je imela silno dolge lase.«

**Srečo ima.** »Tale kovač je pa le čudovit umetnik.« — »No, samo njegova lenoba ga varje, da ne piše neumnosti.«

**Skrbna soproga.** Gospod k svoji sosedu. »Veste, le dobro je treba opazovati, pa nam Sherlock Holmesove umetnije ne bodo prav nikaka uganka. Ali vidite na primer onega gospoda tam. Na prvi pogled ugotovim, da je samec.« — Dama: »Pa se ne motite?« — On: »Izključeno! Le poglejte njegov zmečkan ovratnik, pri suknji manjka gumb, hlače niso zlikane. Če bi bil poročen bi ga žena gotovo ne pustila tako zanemarjenega.« — Ona: »Vi, nesramnež, take žalitve si prepovedujem. Ta gospod je moj mož!«

**Moč navade.** Gostilničar (novemu nakarju). — Ja dragi moj, kaj pa počnete? Vsakemu gostu ponujate staro vino. Ali ne veste, da ga je zelo malo? — Prosim vas, kake so pa pri vas navade? Jaz sem bil preje v manufakturni trgovini. Tam smo morali vedno odri-vati staro robo... »

**Vrednost denarja.** Za 100 nemških mark dobiš 1358.— Din, za 100 lir 308.— Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 224.— Din, za 100 češkoslovaških kron 168.— Din, za 100 šilingov 800.— Din.

## I. delavska posojilnica in hranilnica v Ljubljani

reg. zadruga z o. z.

Stari trg št. 2, I. nadstropje

Poštni ček. rač. 14.487

★

Sprejema vloge na hranilne knjižice od vsake osebe, sprejema vloge na tekoči račun od članov in daje svojim članom kredite po najugodnejši obrestni meri. ~ Sprejema vezane vloge in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Istotako se obrestujejo vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun, kar najugodnejše.

Čitajte »Pravico!«

## II. BRZOJAVKA

vsem prizadetim članom I. delavskega Konzumnega društva v Ljubljani.

Letošnja dividenda znaša okroglo 450.000 Din ali 1.800.000 kron in se je za čas od 1. 1. do 30. 6. 1927 pričela izplačevati pretečeni ponedeljek. — Vsak član ki ima dobiti 3% popust naj se torej čimprej oglasi v svoji poslovalnici.

ODBOR.

Franz Herwig — L. A.:

### Sveti Boštjan iz predmestja.

Moderna svetniška legenda.

Mlad človek, ves v ognju, mu je grozil, češ, ker ovira s svojim nastopom viharni pohod do zemeljske sreče; njegovega početja da ne morejo več dolgo časa trpeti, veliki obračun je blizu.

Boštjan je odvrnil, da on ravno hoče največje veselje, najvišji užitek, skratka zemeljsko srečo vsem ljudem. »Ti pa, brat moj,« je nadaljeval, »si pa vse preskromen in premalo zahtevaš. Jaz hočem ljudi tako napolniti s hrepenenjem po sreči, da se bodo v sijaju dvignili in skrivnostno z Bogom združili. Bedo življenja bodo smehljaje nosili in stopali bodo v plesnem koraku.

»Ja,« je kriknil moški in njegov glas je prešel v hripavost besnosti, »to blebetanje o Bogu —

Boštjan se je užalostil in rekel: »Že mora tako biti, da antikrist poizkuša, da si podjarmi Boga.«

»Da,« je divjal drugi, »le pazi nase in čuvaj svojega Boga! Antikrist ima ostro in smrtonosno orožje. Tvoje blebetanje ne bo preje umolknilo, dokler ne boš mrtev ležal na tleh.«

Tedaj se je Boštjan smehljaj in tiho rekel: »Dokler živim, sem ves oviran. Ko pa umrjem, bom vse bolj nevaren.«

Privrženci so opazili, kako Boštjan hira, podobno kaplji, ki jo solnce pije. Prosili so ga, naj delo odloži. On pa je vprašal, če ga morda ne marajo več za voditelja. »No torej,« je dejal, ko so oni branili, »prišel sem, da pokažem, kako posvetimo življenje, sleherni delo, vsako opravilo. Rad bi, da bi bil nem, da bi preostalo le še delo. Videl sem dojenčke ležati v zibelki; prišel je mimo mož in branil je dete pred muhami. Resnično, to malo je bilo več ko vsi govori in zborovanja po dvoranah in lopah. Če vas kdo vpraša: »kje je Bog?«, tedaj rečite: »Tul« in storite dobro delo.«

Janez, Ausgar, Bernard in Pavel so delali. Vsi so se gnetli okoli Boštjana kakor kopica piščancev okoli koklje. Boštjan je objemal gnetoče se z nedoumljivim smehljajem. Nekega dne je prišel ponoči paznik neke tvornice k njemu in mu rekel, da je videl nad predmestjem mimo plavati človeka vsega v sijaju, in četudi je bilo vse tako nejasno in zelo v daljavi, ga je vendarle, njega Boštjana, spoznal. Boštjan se je močno prestrašil in ga prosil, naj molči. Mož je pa tudi drugim že govoril, in mnogi so ponoči plezali na strehe in hoteli videti prikazen. Nekateri so prišli nazaj vsi prevzeti in

so prisegli, da je čuvaj prav videl; drugi so zmajevali z rameni. Opojnost sreče je zajela ljudi; zdelo se je, kakor da postaja cesta tišja in vse noge bolj tiho stopajo. Mlado dekle, ki je bila pohabljen in skoro hroma, je hotela kakor sicer, splezati po stopnicah navzgor. Boštjan ji je od zgoraj prišel nasproti; dekle je naenkrat zakričalo, stopilo, opotekaje se, toda zelo hitro kvišku, in padla predenj na kolena. Tu intam je šel zdravnik od bolniških postelj z okamenelim obrazom; prišel je Boštjan, dihaje moč v goreči sapi. Bolniki so globoko vzdihali in se povračali v življenje.

»Bog, o Bog,« ne delaj tega po meni, preprostem hlapcu!«

Božji glas je zagrmel mogočno na njegovo uho: »Boštjan, hlapec moj, ali se hočeš pokoriti moji volji?«

Življenje je postalo trpko kakor nikoli poprej. Dela in kruha je zmanjkalo. Ljudje so viharno drveli po ulicah, stvorili na obrežja hišnih voglov mogočen val, in tu so govorili in se sukali močje, ki so ščuvali k nasilju, ropu in poboju. Boštjanovim privržencem, ena velika družina, ki v nji imajo vsi jesti, če jih le nekaj zasluži, so grozili in jih zmerjali. Bilo pa je v družini tudi nekaj takih, ki so skrivaj šli tja, da si privoščijo kaj boljšega.